

Рослина – живий організм!
Фактори їх життєдіяльності, розмноження, хвороби.

Температура

Рослини поділяють на:

Морозостійкі, Теплолюбиві та Жаростійкі.

Морозостійкі та зимостійкі: багаторічні луки, спаржа, крокус, галантус. Ріст у цих рослин починається при 1°C, вони переносять заморозки до -10°C. Оптимальна температура для росту та розвитку 15-20°C.

Холодостійкі: аквілегія, дельфініум, ірис, лілейник... Насіння цих культур проростає при 2-5°C. Якщо температура вище 25°C вона пригнічує рослину.

Теплолюбиві: Георгіна, канна, гладіолус, фуксія, бальзамін. Їх насіння проростає при 12-15°C. Температура менше 15 та більше 30°C пригнічують рослину при 0°C рослини гинуть.

Жаростійкі: очиток, молодило, кліщевина, шалфей. Ці культури витримують температуру вище 40°C.

Світло.

По відношенню до світла рослини поділяють на: Світлолюбиві, Тіневитривалі, Тінелюбиві.

Для розвитку **світлолюбивих** рослин необхідна велика інтенсивність світла.

Тіневитривалі добре ростуть як в тіні так і на сонці. На світлих ділянках вони міцніші, раніше розквітають, забарвлення листя світліше.

Тінелюбиві рослини краще ростуть в тіні під пологом дерев та серед кущів. Їх листя має темне забарвлення.

Велике значення має географічна широта походження рослин, пов'язана з довжиною світлового дня.

Культури північних і помірних регіонів пристосувались до довгого дня (13-14 годин), тому рано утворюють бруньки та рано зацвітають. (Гіацинт, Ірис, Піон, Нарцис, Незабудка, Примула, Тюльпан, Флокс)

Культури південних регіонів краще та раніше розквітають в умовах короткого дня (12 годин).

Серед рослин зустрічаються нейтральні види для яких довжина світлового дня не має значення. (Аквилегія, Ветреница, Маргаритка)

Вода.

Вода – необхідна умова для росту та розвитку будь-якої флори.

Рослини містять близько 70-95% води, яка необхідна для підтримки клітин в стані тургора. При недостатній кількості води тургор слабне і рослина в'яне. З допомогою води переміщуються поживні речовини, завдяки випаровуванню води здійснюється регуляція температури рослини.

Надлишок вологи витісняє з ґрунту повітря, що негативно впливає на ріст та розвиток рослин, їх декоративність знижується.

Окрім того ґрунтова волога є регулятором температури і підтримує її баланс. Чим краще зволожений ґрунт, тим повільніше він нагрівається і повільніше охолоджується.

Ґрунт

На ряду з іншими факторами ґрунт має Велике значення для розвитку рослин. За механічним складом ґрунти поділяють на піщані, супіщані, суглинисті, глинясті та торф'яні.

Піщані ґрунти достатньо легкі та добре пропускають вологу, але їх потрібно часто поливати підживлювати добривами. Для покращення таких ґрунтів до них додають торф.

Супіщаний ґрунт найкраще підходить для саду. Ґрунт легкий, гарно поглинає воду, висихаючи не утворює шкуринку на поверхні, але його потрібно підживлювати.

Глинисті ґрунти відрізняються більшою в'язкістю і щільністю. Під час засухи їх поверхня тріскається, а під час злив вони запливають. Підживлювати їх потрібно гумусом, додавати: золу, пісок, вапно.

Суглинисті ґрунти вважають проміжними між піщаними та глинястими. Вони придатні для будь-яких насаджень але їх потрібно підживлювати.

Кислотність Ґрунтів.

Ґрунти можуть бути кислими, нейтральними та лужними.

Дуже кислі Ґрунти мають рН4 і менше, середньоокислі—рН4-5, слабокислі—рН5-6, нейтральні —рН6-7, лужні —рН7-8, дуже лужні — рН8-9.

При кислотності більшій ніж рН4, та при лужності більшій ніж рН8 в Ґрунті містяться

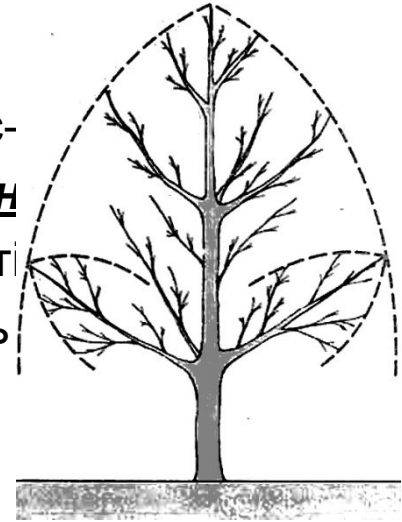
шкідливі для рослин речовини. Кислі Ґрунти містять мало поживних речовин, повітря, в них припиняється життєдіяльність мікроорганізмів які сприяють розпаду рослинних залишків. Типові кислі Ґрунти — торф'яні та болотисті. Надлишкову кислотність Ґрунту можна змінити додаючи до нього: вапно, крейду, золу. Підвищену лужність знижують додаючи кислі добрива — суперфосфат, сульфати і т.п.

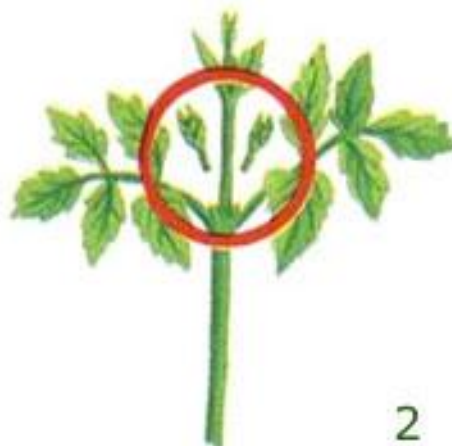

Обрізання, прищеплювання та пасинкування.

Обрізання може прискорити, продовжити або затримати цвітіння; скоротити площу листя що випаровує вологу, омолодити старі рослини які втратили декоративність, надання форми . **Прищеплюван** верхівок для підсилення куща проводять на весні (це затримує цвітіння). **Пасинкування** - це видалення зайвих бічних пагонів які забирають Поживні речовини у головних квітів та суцвіть. Цей прийом завжди застосовують при вирощуванні хризантем та георгінів.

мал.1 – Прищеплювання верхівки, мал.2 – пасинкування
мал.3 – видалення зайвих бутонів.

3

Розмноження рослин.

Розмножувати рослини можна:

з насіння – Насіннєве розмноження та Вегетативно.

Насіннєве розмноження. Проростання життєздатного насіння починається з набухання. Насіння декоративних культур потребують попередньої обробки: замочування та підсушування, піддавати обробки холодом, скарифікації. Більшість однорічних рослин розмножують висіваючи в ґрунт. Влітку у відкритий ґрунт висівають і дворічні рослини.

Рослини які мають довгий період від висівання до цвітіння необхідно вирощувати через розсаду.

Вегетативне розмноження. При розведенні багаторічних рослин окрім висіву в ґрунт насіння використовують всі види вегетативного розмноження – ділення кореневища, черенкування, відводками, висаджують клубні, молоде цибулиння.

Хвороби рослин.

Хвороби рослин в залежності від причин виникнення поділяють на інфекційні та неінфекційні.

Інфекційні хвороби:

Мікози (захворювання викликають гриби): **Кореневі гнилі** (гриби роду *Pythium*, *Fusarium*, *Phytophthora*, *Rhizoctonia*, *Pfoma*);
Справжня мучниста роса (збудник гриб *Frysiphales*, *Peronospora*);
Сіра гниль (збудник гриб *Botrytis cinerea*);
Біла гниль (*Sclerotinia sclerotiorum*);

nales);
stilagina

Kl

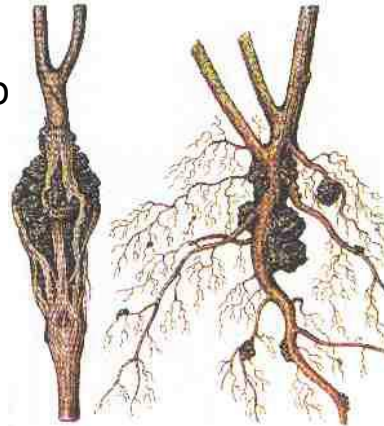
nora brassicae);

AP9W99 Alamy Images

Інфекційні хвороби:

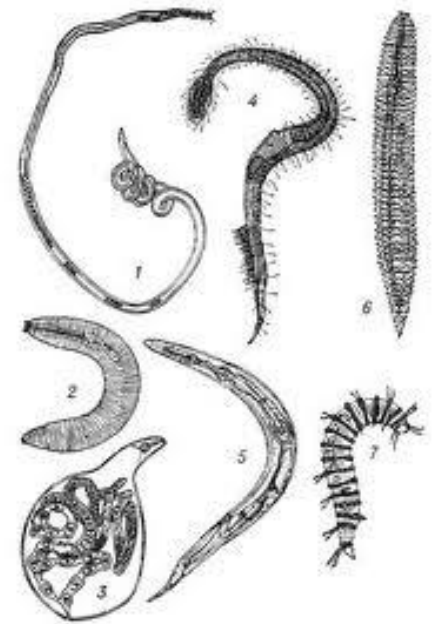
Бактеріози (захворювання які викликають бактер)
Бактеріоз цибулин (збудник *Ervina*);
Бактеріальна в'ялість(збудник *Pseudomonas*);
Бактеріальна п'ятнистість (збудник *Xanthomonas*);
Рак коренів (збудник *Agrobacterium tumefaciens*).

Вірози (захворювання вірусного походження).
Симптоми вірусних захворювань: мозаїка, жовтухи.

Нематодози (захворювання рослин викликані
Нематодами (дрібні круглі, двостатеві черви)).
Нематоди пошкоджують: насіння, квітки, листя, стебла, корені.

Неінфекційні хвороби:

Причинами неінфекційних захворювань рослин можуть бути: надлишок або нестача світла, вологи, тепла, поживних речовин, механічні пошкодження, забруднення навколишнього середовища. Такі захворювання не передаються від рослини до рослини але є масовими.

Нестача тепла. Затримує ріст рослин. У хризантем при низьких тем. червоніє листя, на литтях агератума та примул утворюються хлоротичні плями, які зникають при підвищенні темп. Восени гинуть недовизрівші пагони роз, гниють корневища. **Надлишок тепла** після висадки цибулинних та клубне-цибулинних погано впливає на розвиток кореневої системи. При **недостатньому освітленні** рослина стає етіолованою – блідою, витягнутою інколи викривленою. **Надлишок світла** для тінелюбивих рослин викликає коричневе забарвлення світла. Сушити цибулиння на сонці – **не припустимо**. При **нестачі вологи у повітрі** у рослин всихають кінці листків вони жовтіють. Якщо вологи не вистачаю в ґрунті рослини сохнуть, в них опадає листя. **Надлишок вологи у повітрі** може призводити до розтріскування стебла, перелому суцвіть. **Нестача азоту** призводить до розвитку дрібних світло-зелених листків. Надлишок цього елемента призводить до формування дебілого листя, затримки цвітіння, надлому суцвіть, відмиранню листя, кора в основі стовбура відмирає. **Нестача калію** викликає освітлення і відмирання кінців листової пластинки яка закручується до низу. **Надлишок** затримує ріст, кінці листків відмирають. **Нестача фосфору** проявляється в інтенсивному червоно-фіолетовому або коричневому забарвленні листя. Квітки зменшуються, стебло стає коротким і тонким, ріст уповільнюється, листя передчасно відмирає. **Нестача заліза**, яка відмічається на ґрунтах з надлишком вапна, призводить до пожовтіння листків.

Шкідники

Павутинний кліщ (*Tetranychus urticae*) - шкідник який вражає більше 60 видів рослин. Тварини живуть та живляться на нижній поверхні листка заплітаючи її павутинням. Світлі плями на листку які потім всихають. Захист – обробка «Фітовермом».

Тля (*Aphididae*) – шкідники розміщуються на нижній частині листка верхівки пагона, бутону. Тля виділяє солодку рідину на якій накопичується пил,

на якій росте сажистий гриб. Захист - обробка розчінами настоїв

з листків здорових рослин, «Фітовермом». **Совки** (*Noctuidae*) – ця гусінь вигризає дірки в листках. Заходи – обприскування інсектицидами.

Капустянка, або вовчок Пошкоджує всі плодіві, ягідні і овочеві рослини, особливо капусту. Велика чотирикрила комаха з міцними задніми та передніми копаючими ногами. Довжина тіла 35- 50 мм, ширина 15 мм. Зверху бурого, знизу бурувато-жовтого кольору.

Живить в ґрунті, переважно в низинах, поблизу річок і водойм. Зимує в ґрунті.

Доросла комаха і личинки третього віку в окремих нірках. Навесні капустянка пробуджується, робить ходи під поверхнею ґрунту, перегризає стебла і коріння різних рослин, поїдає насіння.

Вночі вилазить з нірки на поверхню і перебігає на інші ділянки в пошуках їжі. Часто перелітає на значні відстані летить на яскраве світло. Яйця відкладає в спеціальне гніздо в ґрунті, на глибину 10-30 см.

Одна самка відкладає до 350 овальних жовтувато-сірих яєць розміром 2 мм. Через 7-10 днів, залежно від температури ґрунту, з яєць виходять сірі шестиногі павукоподібні личинки.

Личинки живуть у гнізді 20-30 днів, потім розлазяться, риють окремі нірки і живляться коренями, пазухами листків і насінням. Личинки перетворюються на дорослих капустянок влітку наступного року.

Шкідливі також в огорожах, на низьких місцях, а також на сунічних плантаціях. **Слимаки** (*Deroceras* sp.) видають на листках дірки, отвори в бульбах, об'їдають квітки. На весні живляться бур'янами, а потім і культурними рослинами та молоді пагони. Слимаки люблять вологу, живляться вночі вдень ховаються. Заходи – обробляють ґрунт залізним купоросом, суперфосфатом, сумішшю золи та негашеного вапна.

Гризуни (*Muridae*) миша домашня, полівка.

